קשיא איבעיא להו הודחו מאליהן מהו וידיחו אמר רחמנא ולא שהודחו מאליהן או דילמא אפילו הודחו מאליהן ת"ש הדיחוה נשים וקטנים אמאי ליהוי כהודחו מאליהן הנך בתר נפשייהו גרידי הני בתר נשים וקטנים גרידי: עד שיודח רובה: היכי עבדינן אמר רב יהודה דנין וחובשין דנין וחובשין א"ל עולא נמצא אתה מענה את דינן של אלו אלא אמר עולא דנין וסוקלין דנין וסוקלין איתמר רבי יוחנן אמר דנין וסוקלין דנין וסוקלין ור"ל אמר מרבין להן בתי דינין איני והאמר ר' חמא בר יוסי א"ר אושעיא והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההיא איש ואשה אתה מוציא לשעריך ואי אתה מוציא כל העיר כולה לשעריך אלא מרבין להן בתי דינין ומעיינין בדיניהן ומסקינן להו לבית דין הגדול וגמרי להו לדינייהו וקטלי להו: הכה תכה את יושבי העיר וכו': תנו רבנן החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום לנו בתוכה והודחו עמה אם נשתהו שם ל' יום הן בסייף וממונן אבד פחות מיכן הן בסקילה וממונן פלט ורמינהי כמה יהיה בעיר ויהיה כאנשי העיר י"ב חדש אמר רבא לא קשיא הא למיהוי מבני מתא הא למיהוי מיתבי מתא והתניא המודר הנאה מבני העיר אם יש אדם שנשתהא שם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו ביושבי העיר אם נשתהא ל' יום אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו: החרם אותה ואת כל אשר בה כו': ת"ר החרם אותה [א] ואת כל אשר בה פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה ואת כל אשר בה לרבות נכסי צדיקים שבתוכה שללה ולא שלל שמים ואת כל שללה לרבות נכסי רשעים שחוצה לה אמר ר"ש מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו מי גרם להם שידורו בתוכה ממונם לפיכך ממונם אבד אמר מר ואת כל שללה תקבץ לרבות נכסי רשעים שבחוצה לה אמר רב חסדא ובנקבצים לתוכה אמר רב חסדא פקדונות של אנשי עיר הנדחת מותרין ה"ד אי לימא דעיר אחרת ואיתנהו בגוה פשיטא דמותרין לאו שללה הוא ואלא דידהו ואיתנהו בעיר אחרת אי דנקבצין לתוכה אמאי מותרין ואי אין נקבצין לתוכה הא אמרה חדא זימנא לא לעולם דעיר אחרת דמפקדי בתוכה והכא במאי עסקינן כגון דקביל עליה אחריות מהו דתימא כיון דקביל עליה אחריות כדידיה דמי קא משמע לן אמר רב חסדא בהמה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת אסורה עיסה חציה של עיר הנדחת וחציה של עיר אחרת מותרת מאי טעמא בהמה כמאן דלא פליגא דמיא עיסה כמאן דפליגא דמיא בעי רב חסדא בהמת עיר הנדחת מהו דתיתהני בה שחיטה לטהרה מידי נבילה לפי חרב אמר רחמנא לא שנא שחטה משחט לא שנא קטלא מקטל או דלמא כיון דשחטה מהניא לה שחיטה מאי תיקו בעי רב יוסף שיער נשים צדקניות מהו אמר רבא הא דרשעיות אסור תקבץ ושרפת כתיב מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושריפה יצא זה שמחוסר תלישה וקביצה ושריפה אלא אמר רבא בפיאה נכרית היכי דמי אי דמחובר בגופה כגופה דמיא לא צריכא דתלי בסיבטא כנכסי צדיקים שבתוכה דמי ואבד או דלמא כיון דעיילא ונפקא כלבושה דמי תיקו: ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה וכו': ת"ר אין לה רחוב אינה נעשית עיר הנדחת דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין לה רחוב עושין לה רחוב במאי קמיפלגי מר סבר רחובה מעיקרא משמע ומר סבר רחובה השתא נמי משמע:

והקדשות

קשיא. לשון הפסוק קשה לתרץ למ"ד חולקין(ט) אבל לא מיתותב: **גרידי.** בלע"ז נמסכין וכן גרים רבי בכוליה הש"ס מגריד גריד וכ"ל שהוא לשון גרידא דמפרשינן יחיד על שם שהוא יחיד מסוך ומופרש הוא מן הכל ואין לאחרים סביביו ולשון ארמי הוא ואין דומה לו בפסוק (ודומה לו). אבל גורדו ומעמידו על גלדו (ר"ה ד' ס:) הוא לשון עברי ודומה לו בפסוק (איוב ב) ויקח לו חרש להתגרד בו בלע"ז ופי' לשון מטיטה שממטט וגורד בסכין או בכל דבר. וגורר בר"ש לשון עברי הוא כמו (שבת ד' כב.) גורר אדם מטה כסא ושלחן וכן (ב"ב ד' פו.) היה מגרר ויוצא: **בתר נפשייהו גרידי.** ומעשיהם מעשה אדוקים ביותר הואיל ומעצמם הם נדחין ודין הוא שיעשה עיר הנדחת: **אבל הנך.** דהודחו בתר נשים וקטנים גרידי שאין אדוקים כ"כ: **היכי עבדינן.** היאך נעשין רובא נדחים הואיל דצריכין עדים והתראה לכל אחד ואחד: **דנין וחובשין.** כשרואין ב' או ג' מהם עובדים ע"ז לא יסקלו אותן ומניחין כל האחרים מלסקול אלא דנין אותם לסקילה וחובשין אותם בבית הסוהר וכן עושין עד שרואין אם מצטרפין לרובא ומחזרין ודנין אותם דין אחר להריגה ומאבדין את ממונם: **ומענה את דינם.** שלאחר שנגמר דינם אתה משהה אותם ומענה את דינם: **דנין וסוקלין.** עד אלין דמחזקינן להו כיחידים ודנין וסוקלין ומאליין ואילך נתברר הדבר למפרע שהודחו רובא והוו בסייף וממונם אבד ומאליין ואילך אי אתה רשאי לשכן למיתה חמורה: **ור"ל אמר מרבין להם בתי דינין.** לאו משום דאין דנין ב' ביום אחד דהא אמרת בפרק נגמר הדין (לעיל מו.) דבמיתה אחת דנין אלא משום דנפישי עדים לכל אחד ואחד ואין פנאי לחקור כל אחד ואחד ביום אחד מרבים להם בתי דינים כדי שתתקבל עדותן ביום א' ויגמור דין כולם ביום אחד: **לשעריך.** לב"ד שבשעריך דהיינו סנהדרי קטנה: **ואי אתה מוציא.** אלא בסנהדרי גדולה: **אלא מרבין להם בתי דינין ומעייני בדיניהם.** אם הוו מרובים ואם הודחו רוב' מעלים את כולן לב"ד הגדול: **כמה יהא בעיר.** משנה בהשותפין [ב"ב ז:]: **ויהא כאנשי העיר.** ליתן בצורכי העיר: **למיהוי כבני מתא.** שיהא נקרא כבני העיר אין נקרא בפחות מי"ב חדש אבל להקרות מיושבי העיר כיון ששהה ל' יום נקרא מאנשי העיר וקרינן בהו את יושבי העיר ההוא(י): **והתניא.** בניחותא: **המודר הנאה.** שאומר הרי עלי קונם אם אהנה: **החרם אותה פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה.** שאם היו צדיקים דרים בתוכה והוי להו נכסים מופקדים במקום אחר ביד אחרים

אין מחרימין אותן אבל נכסים שיש להם באותה העיר מחרימין אותן וטעמא מפורש לקמן: **אמר ר"ש מפני מה וכו'.** בכל דוכתי דרש ר"ש טעמא דקרא(י): ה"ג **אמר מר ואת כל** (ל)(שללה) אשר בה לרבות נכסי רשעים שבחוצה לה: **אמר רב חסדא ובנקבצין לתוכה.** נכסי רשעים הקרובין לעיר שיכולים לקבצם לתוך העיר באותו יום עצמו שכונסין שלל העיר לרחוב לשורפן הן אבודים עמה אבל רחוקים דאין מגיעין לעיר אינן אבודים. ודוקא שכבר היו לתוכה אלא שמעכשיו היו מופקדים ביד אחרים אבל לא היו מעולם בתוכה כגון דנפלה להם בירושה לא קרינא ביה שללה ואין הממון אבד: **אלא דידהו.** דבני עיר הנדחת ומופקדים הם בעיר אחרת: **הא אמרה.** רב חסדא ובנקבצין לתוכה והא אין נקבצין: **דקבל עליו אחריות.** בני עיר הנדחת: **כמאן דלא פליגא.** (א) א"נ לכוית בשר בלא שחיטה ואפילו שחטה משחט אין בשחיטתו כלום דלא לשחיטה קיימא אלא למיתה ושחיטתה זו היא מיתת הבהמה ואין היתר אפילו המאי שאין של עיר הנדחת דכי שחט לסימן דעיר הנדחת אינו שוחט אלא ממית ולא מהניא ביה שחיטה: **עיסה.** כל אימת דבעי פליג לה ואין חלק של עיר הנדחת מעורב בו: **ל"ש שחטה משחט ל"ש קטלא מקטיל.** דבין בשחיטה ובין בהריגה קרינא ביה לפי חרב(ב) דאפילו שחטה מיתה בעלמא היא ולא מהני מידי או דילמא לפי חרב היינו שלא כדרך שחיטה אבל דרך שחיטה מהניא לה לטהרה מידי נבילה דנהי דלאכילה איתסרה ואיסור הנאה הוא אבל תיהני לטהרה מידי נבלה: **שיער נשים צדקניות.** שבעיר הנדחת מהו מי הוו בכלל ואת כל שללה תשרף או לא: **רשעיות.** פשיטא לן דישרף עם שלל העיר: **תלישה.** שצריך לגלחה: **פיאה נכרית.** גדיל של שערות דעלמא שעושין לנוי קא מבעי ליה לרב יוסף אם של צדקניות הוי: **מחובר בגופה.** שנקשר בה: **כגופה דמי.** וכשם שאין שורפין מלבושין שעליהן שהרי צדקניות הן כך אין שורפין אותו גדיל: **דתלי בסיבטא.** תלה אותו גדיל ביתד ואין קשורין בה עכשיו: **כיון דעיילא ונפקא.** רגילה לקושרה תדיר אף על פי שלא קשרתו עכשיו כל מקום שיהא שם נדון כמלבוש שעליה דכל שעתא דעתה עליה וכשאר מלבושין דמי: **רחובה מעיקרא משמע.** רחובה שהיה לה מתחלה ולא שעושין לה רחוב עכשיו:

היו

עין משפט
נר מצוה

מז א מיי' פ"ד מהל' עכו"ם הלכה ב סמג עשין טו:
מח ב מיי' שם הלכה ו:
מט ג מיי' שם הלכה ט:
נ ד מיי' פ"ו מהל' שכנים הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קסג סעיף ב:
נא ה מיי' פ"ט מהל' נדרים הלכה יז סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' ריז סעיף לב:
נב ו ז ח מיי' פ"ד מהל' עכו"ם הלכה י סמג לאוין טו:
נג ט י מיי' שם הלכה יא:
נד כ ל מ מיי' שם הלכה יב והלכה יג [ועי' כ"מ]:

מסורת הש"ס

א) לעיל טו. ע"ש, ב) [כ"ב ח. ע"ש], ג) כ"ב ז:, ד) שם ח. [תוספ' נדרים פ"ב], ה) [תוספ' פי"ד], ו) [ערכין ז: ושם הגירס' ר' יוסי בר' חנינא], ז) [שם הגירסא בסכמת תרגום של ויסד תהיה לך וסיכתא], ח) לעיל מה:, ט) [אין חולקין, רש"ש], י) [דברים יג], כ) [לעיל מה.], ל) רש"ל מ"ז, מ) [דברים יג].

◆

תורה אור השלם

1. וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אוֹ אֶת הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ: דברים יז ה
2. הַכֵּה תַכֶּה אֶת יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא לְפִי חָרֶב הַחֲרֵם אֹתָהּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֶת בְּהֶמְתָּהּ לְפִי חָרֶב: דברים יג טו
3. וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַייָ אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד: דברים יג יז

◆

גליון הש"ס

גמ' עיסה חציה של עיר הנדחת. עי' שאגת אריה סי' פ"ט: שם יצא זה שמחוסר תלישה. עי' לעיל מו ע"ב תוס' ד"ה תלישה:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כמאן וכו' דאי אפשר:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' ואת כל אשר בה. נמחק:

◆

מוסף רש"י

פחות מיכן הן בסקילה. כדין שאר יחידים (ב"ב ח.). ויהא כאנשי העיר. לשאת עמהם בעול (שם ז:). למיהוי מיתבי מתא. כשלשים יום, וגבי עיר הנדחת כתיב יושבי העיר (שם ח.). שיער נשים צדקניות. של עיר הנדחת שלא הודחו עמה (ערכין ז.). בפיאה נכרית. שקשרה ודבקה לשערה קא מיבעיא ליה אי כגופה היא ונילול עמה, אי כתמיעה, וקי"ל צדיקים שבתוכה יוצאין ממנה ערומים וכל ממונם נשרף, דכתיב ואת כל שללה תקבוץ וגו' (שם).